



EUROPOS PARLAMENTAS

2014 - 2019

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

2014/2237(INI)

22.4.2015

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl nelygybės mažinimo ypatingą dėmesį skiriant vaikų skurdui
(2014/2237(INI))

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

Pranešėja: Inês Cristina Zuber

PR_INI

TURINYS

Puslapis

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS3

AIŠKINAMOJI DALIS.....8

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl nelygybės mažinimo ypatingą dėmesį skiriant vaikų skurdui (2014/2237(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 1989 m. lapkričio 20 d. Niujorke priimtą JT vaiko teisių konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2006 m. gruodžio 13 d. Niujorke priimtą JT neįgaliųjų teisių konvenciją,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnį,
- atsižvelgdamas į pataisytą Europos socialinę chartiją,
- atsižvelgdamas į 2013 m. vasario 20 d. Komisijos rekomendaciją „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (COM(2013) 0778),
- atsižvelgdamas į Komisijos ataskaitą „2012 m. Europos užimtumo ir socialinės tendencijos“,
- atsižvelgdamas į 2011 m. vasario 15 d. Komisijos komunikatą „ES vaiko teisių darbotvarkė“ (COM(2011) 0060),
- atsižvelgdamas į 2010 m. gruodžio 16 d. Komisijos komunikatą „Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi planas. Europos socialinės ir teritorinės sanglaudos bendroji programa“ (COM(2010) 0758),
- atsižvelgdamas į 2006 m. liepos 4 d. Komisijos komunikatą „ES vaiko teisių strategijos kūrimas“ (COM(2006) 0367) ir į 2008 m. sausio 16 d. Parlamento rezoliuciją dėl šio komunikato¹,
- atsižvelgdamas į Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo ataskaitą „Trečiasis Europos gyvenimo kokybės tyrimas. Gyvenimo kokybė Europoje: krizės poveikis“,
- atsižvelgdamas į 2013 m. Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo ataskaitą „Trečiasis Europos gyvenimo kokybės tyrimas. Gyvenimo kokybė Europoje: socialinė nelygybė“,
- atsižvelgdamas į savo 2014 m. lapkričio 27 d. rezoliuciją dėl JT vaiko teisių konvencijos 25-ųjų metinių²,
- atsižvelgdamas į savo 2013 m. liepos 4 d. rezoliuciją dėl krizės poveikio pažeidžiamų

¹ OL C 41 E, 2009 2 19, p. 24.

² Priimti tekstai, P8_TA(2014)0070.

- grupių galimybėms gauti priežiūros paslaugas¹,
- atsižvelgdamas į savo 2011 m. lapkričio 15 d. rezoliuciją dėl Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi plano²,
 - atsižvelgdamas į savo 2011 m. kovo 8 d. rezoliuciją dėl moterų skurdo Europos Sąjungoje³,
 - atsižvelgdamas į savo 2010 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl minimalių pajamų vaidmens kovojant su skurdu ir skatinant įtraukties principais grindžiamą visuomenę Europoje⁴,
 - atsižvelgdamas į savo 2008 m. spalio 9 d. rezoliuciją dėl socialinės įtraukties skatinimo ir kovos su skurdu, įskaitant vaikų skurdą, Europos Sąjungoje⁵,
 - atsižvelgdamas į savo 2008 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo⁶,
 - atsižvelgdamas į organizacijos „Gelbėkit vaikus“ ataskaitą „Vaikų skurdas ir socialinė atskirtis Europoje“, Briuselis, 2014 m., p. 5,
 - atsižvelgdamas į 2014 m. UNICEF tyrimų biuro ataskaitą „Ekonomikos nuosmukio vaikai. Ekonomikos krizės poveikis vaikų gerovei turtingose šalyse“,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. Europos kovos su skurdu asociacijų tinklo (angl. EAPN) ir organizacijos „EUROCHILD“ ataskaitą „Vaikų gerovės Europoje užtikrinimas. Vaikų skurdo Europos Sąjungoje paaiškinimas“,
 - atsižvelgdamas į 2012 m. UNICEF tyrimų centro „Innocenti“ ataskaitą „Vaikų skurdo įvertinimas. Naujos lyginamosios vaikų skurdo turtingose pasaulio šalyse lentelės“,
 - atsižvelgdamas į organizacijos „DRIVERS“ galutinę mokslinę ataskaitą „Socialinės nelygybės poveikis ankstyvosios vaikystės sveikatai ir raidai. Sisteminė visos Europos masto apžvalga“, Londonas, 2014 m. rugsėjo mėn.,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. Bendrijos statistiką apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS),
 - atsižvelgdamas į 2009 m. rugsėjo 30 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „Darbas ir skurdas. Globalus požiūris“,
 - atsižvelgdamas į 2010 m. liepos 14 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl vaikų skurdo ir gerovės,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 10 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0328.

² OL C 153 E, 2013 5 31, p. 57.

³ OL C 199 E, 2012 7 7, p. 77.

⁴ OL C 70 E, 2012 3 8, p. 8.

⁵ OL C 9 E, 2010 1 15, p. 11.

⁶ OL C 41 E, 2009 2 19, p. 24.

- komiteto nuomonę dėl minimalių pajamų Europoje ir skurdo rodiklių,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą (A8-0000/2015),
- A. kadangi dėl padidėjusios socialinės nelygybės didėja ir vaikų skurdas – devyniolikoje ES valstybių narių vaikai tapo ta amžiaus grupe, kuriai gresia didžiausias pavojus patirti skurdą, – ir dėl socialinės nelygybės nepalanki socialinė padėtis perduodama iš kartos į kartą, o iš duomenų matyti, kad atotrūkis tarp turto ir skurdo padidėjo visoje ES, įskaitant šalis, kurių BVP didesnis;
- B. kadangi pajamų sunaikinimas daro didelį poveikį socialinės nelygybės ciklų mažinimui;
- C. kadangi 2008–2012 m. vaikų, kuriems Europoje (27 ES valstybėse narėse ir Norvegijoje, Islandijoje ir Šveicarijoje) gresia pavojus patirti skurdą arba socialinę atskirtį, skaičius padidėjo beveik milijonu, kai vien 2011–2012 m. šis skaičius padidėjo puse milijono¹, ir, remiantis 2013 m. Eurostato duomenimis, 26,5 mln. vaikų 28 ES valstybėse narėse gresia pavojus patirti skurdą arba socialinę atskirtį, 2008–2012 m. 27 ES valstybėse narėse pavojus patirti skurdą arba socialinę atskirtį padidėjo nuo 26,5 iki 28 proc. ir 2013 m. 28 ES valstybėse narėse 28 proc. visų jaunesnių kaip 18 metų gyventojų grėsė pavojus patirti skurdą arba socialinę atskirtį;
- D. kadangi nerimą kelia tai, kad nuo 2008 m. tokiose šalyse kaip Estija, Graikija ir Italija vaikų, neišgalinčių dvi dienas iš eilės valgyti mėsos, vištienos ar žuvies, procentinė dalis padidėjo du kartus;
- E. kadangi organizacijos nurodo, kad pagrindinė didėjančio vaikų skurdo priežastis yra vadinamosios griežtos taupymo priemonės (gerokai sumažinta socialinė parama vaikams ir šeimoms, didėjantis nedarbas, mažų garantijų darbo paplitimas ir padidėjusi mokesčių našta), o UNICEF nurodo, kad dėl biudžeto lėšų mažinimo, visų pirma Viduržemio jūros regiono šalyse, padidėjo vaikų nelygybė ir pablogėjo jų gyvenimo sąlygos², taigi įgyvendinant šią politiką pažeidžiamos vaikų teisės ir tarptautiniai įsipareigojimai, prisiimti pagal Vaiko teisių konvenciją ir Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą;
- F. kadangi nepilnos šeimos, ypač vienišų motinų šeimos, susiduria su didesniu pavojumi patirti skurdą arba socialinę atskirtį (49,8 proc., palyginti su 25,2 proc.), o taip yra dėl skurdo feminizavimo ir moterų diskriminacijos vyrų atžvilgiu darbo užmokesčio srityje;
- G. kadangi skurdo ir socialinės atskirties poveikis vaikams gali trukti visą gyvenimą ir būti perduodamas ateities kartoms; kadangi padidėjo skirtingų socialinių ir ekonominių sluoksnių vaikų švietimo ir ugdymo skirtumai (vienuolikoje šalių vaikams nuo gimimo iki 3 metų teikiamų ugdymo paslaugų aprėptis siekia ne daugiau kaip 15 proc.);

¹ Organizacijos „Gelbėkit vaikus“ ataskaita „Vaikų skurdas ir socialinė atskirtis Europoje“, Briuselis, 2014 m., p. 5.

² 2014 m. UNICEF tyrimų biuro ataskaita „Ekonomikos nuosmukio vaikai. Ekonomikos krizės poveikis vaikų gerovei turtingose šalyse“, „Innocenti“ pažangos tyrimo ataskaita Nr. 12, UNICEF tyrimų biuras, Florencija.

- H. kadangi daugumoje šalių išlaidas švietimui, ypač susijusias su mokymo medžiaga ir kelionėmis į mokyklą, iš esmės padengia namų ūkiai;
- I. kadangi net tose šalyse, kuriose teisė į sveikatą įtvirtinta teisės aktuose, esama daug vaikų, neturinčių galimybės patekti pas šeimos gydytoją arba gydytoją odontologą;
- J. kadangi visi vaikai turi teisę būti apsaugoti nuo prievartos, smurto ir nepriežiūros, o atlikus mokslinius tyrimus padaryta išvada, kad dėl šeimoms daromo finansinio spaudimo ir viešųjų paslaugų aprėpties mažinimo vaikams kyla didesnis pavojus ir kad taikant vadinamąsias griežtas taupymo priemones labiau smurtaujama prieš vaikus;
- K. kadangi ties skurdo riba gyvenančios šeimos yra labiau linkusios gyventi antisanitarinėse ir nesaugiose vietovėse ir kadangi 17 proc. vaikų 28 ES valstybėse narėse vis dar gyvena tokiomis sąlygomis, o penkiolikoje valstybių viršijamas vidurkis¹; kadangi, daugėjant iškeldinimo dėl nesugebėjimo susimokėti būsto išlaidų atvejų, vaikai perkeliami gyventi į prieglaudą;

Rekomendacijos

1. rekomenduoja valstybėms narėms didinti socialinės paramos iniciatyvų, skirtų konkrečiai ne tik vaikams, bet ir tėvams (pavyzdžiui, bedarbio pašalpi), kiekį, mastą, taikymo sritį ir veiksmingumą ir skatinti taikyti tokius darbo įstatymus, kuriais šeimoms būtų užtikrinamos socialinės teisės ir socialinė apsauga ir kovojama su mažų garantijų darbu;
2. rekomenduoja valstybėms narėms nustatyti arba didinti visuotines vaikams skirtas socialines išmokas, nes tai yra prigimtinė vaiko teisė;
3. ragina Komisiją susilaikyti nuo valstybėms narėms teikiamų rekomendacijų pertvarkyti savo viešąsias paslaugas ir mažinti jų aprėptį bei skatinti lanksčius darbo santykius ir viešųjų paslaugų privatizavimą, dėl kurių vienareikšmiškai susilpnėjo vaikų socialinės teisės;
4. primygtinai ragina valstybes narys įgyvendinti ir stebėti vaikų skurdo mažinimo planus, itin daug dėmesio skiriant vaikų prigimtinėms teisėms ir nustatant skurdo bei vaikų socialinės atskirties mažinimo tikslus;
5. primygtinai ragina Europos Komisiją ir Europos Parlamentą pasinaudoti daugiamečių finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūros suteikiama galimybe padidinti Europos socialinio fondo ir Pagalbos maistu programos asignavimus labiausiai nepasiturinčioms grupėms ir patikrinti, ar nustatant regioninės ir sanglaudos politikos programas ir įgyvendinant tokią politiką vaikams teikiama pirmenybė;
6. rekomenduoja valstybėms narėms į nacionalinius biudžetus įtraukti aiškius ir skaidrius atidėjinius kovos su vaikų skurdu išlaidoms padengti ir vykdyti savo pareigą apsaugoti vaikus;

¹ 2013 m. Bendrijos statistika apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS).

7. ragina valstybes nares priimti teisės aktus, skirtus motinystės ir tėvystės teisėms apsaugoti arba stiprinti;
8. rekomenduoja valstybėms narėms parengti aktyvią socialinę politiką, pagal kurią būtų užkertamas kelias skurdui ir vaikų paėmimui iš šeimos aplinkos, taip užtikrinant, kad vaikai būtų institucionalizuojami ne dėl skurdo;
9. rekomenduoja valstybėms narėms užtikrinti, kad visų amžiaus grupių, įskaitant ankstyvąją vaikystę, vaikai galėtų nemokamai gauti kokybišką viešąjį ugdymą ir mokymą, ir nustatyti atitinkamą mokytojų ir mokinių santykį;
10. rekomenduoja valstybėms narėms užtikrinti nemokamą mokymo medžiagą ir mokyklinį transportą pamokų metu;
11. primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti universalias, viešas, nemokamas ir kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas, susijusias su prevencija ir pirmine priežiūra, galimybes gauti diagnostikos, gydymo ir reabilitacijos paslaugas, užtikrinant moterims teisę į lytinę ir reprodukcinę sveikatą (užtikrinant kūdikių sveikatos priežiūrą, motinystės priežiūrą nėštumo ir pogramdyminiu laikotarpiu, visų pirma priešlaikinio gimdymo atvejais), sudaryti sąlygas visiems vaikams kreiptis į šeimos gydytojus, gydytojus odontologus ir psichikos sveikatos specialistus ir įtraukti šiuos aspektus į nacionalines ir ES visuomenės sveikatos strategijas;
12. rekomenduoja valstybėms narėms teikti būtiną paramą siekiant užtikrinti visų vaikų teisę į kultūrą, sportą ir laisvalaikį, daugiausia dėmesio skiriant skurstantiems, atokiuose regionuose gyvenantiems, neįgaliems ir migrantų vaikams;
13. ragina valstybes nares, visų pirma tas, kuriose socialinė nelygybė yra didesnė, stiprinti valstybės privalomas užtikrinti socialines teises didinant socialinės apsaugos tarnybų darbuotojų ir technikų skaičių ir teikiant daugiau vaikų medicininės ir psichologinės priežiūros bei socialinės rūpybos paslaugų;
14. rekomenduoja Komisijai ir valstybėms narėms parengti statistinius metodus, pagal kuriuos vertinant skurdą būtų įtraukiami daugiamačiai rodikliai, kad būtų atsižvelgiama į atitinkamų skurdo įvertinimų apribojimus ir JTVP, UNICEF ir EBPO darbą, neapsiribojant vien tik asmenų, kuriems gresia pavojus patirti skurdą ir socialinę atskirtį (angl. AROPE), rodikliu;
15. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybėms narėms.

AIŠKINAMOJI DALIS

Pagal JT vaiko teisių konvenciją visiems vaikams turėtų būti užtikrinama teisė į švietimą, sveikatos priežiūros paslaugas, būstą ir apsaugą, teisė dalyvauti priimant jiems įtakos turinčius sprendimus, teisė į laisvalaikį ir suderintą mitybą ir teisė augti šeimoje. Vis dėlto Europos Sąjungoje šios konvencijos nuostatos toli gražu neįgyvendintos.

Iš tikrųjų iš visų ataskaitų matyti, kad vaikų skurdas Europoje didėja. 2008–2012 m. vaikų, kuriems Europoje (27 ES valstybėse narėse ir Norvegijoje, Islandijoje ir Šveicarijoje) gresia pavojus patirti skurdą arba socialinę atskirtį, skaičius padidėjo beveik milijonu, kai vien 2011–2012 m. šis skaičius padidėjo puse milijono¹; 2008–2012 m. pavojus patirti skurdą arba socialinę atskirtį padidėjo nuo 26,5 iki 28 proc. (20,8 proc. vaikų gyvena šeimose, kurių disponuojamos pajamos mažesnės nei 60 proc. nacionalinio vidurkio, 9 proc. vaikų gyvena namų ūkiuose, kurių darbo intensyvumas yra labai mažas, o 11,8 proc. – namuose, kuriuose patiriamas materialinis nepriteklus). Remiantis 2013 m. Eurostato duomenimis, 2013 m. 26,5 mln. vaikų 28 ES valstybėse narėse grėsė pavojus patirti skurdą ir socialinę atskirtį. Tačiau, išnagrinėjus UNICEF duomenis, kuriuose sujungiami Eurostato ir EBPO duomenys, nustatyta, kad 2008–2013 m. 1,6 mln. vaikų trisdešimtyje Europos šalių patyrė didelį materialinį nepriteklį².

Nerimą kelia tai, kad vaikų, gyvenančių absoliutaus ir ilgalaikio skurdo (trunkančio ilgiau kaip trejus metus) sąlygomis, procentinė dalis didėja ir kad nuo 2008 m. tokiose šalyse kaip Estija, Graikija ir Italija vaikų, neišgalinčių dvi dienas iš eilės valgyti mėsos, vištienos ar žuvies, procentinė dalis padidėjo du kartus.

Vaikų skurdas didėja kartu su socialinės nelygybės didėjimu, ir žinoma tai, kad šalyse, kuriose socialinės nelygybės lygis didesnis, skurdas ir vaikų socialinė atskirtis taip pat gali būti didesni. Vadinamasis skurdo gylis, kuriuo matuojamas žemiau skurdo ribos gyvenančių asmenų nuotolis nuo skurdo ribos, padidėjo, o iš to matyti, kad ir skurdas padidėjo. Nuo 2008 m. 27 ES valstybėse narėse skurdą patiriančių vaikų, kurių tėvai turi žemesnio lygio išsilavinimą, dalis padidėjo nuo 55,3 iki 61 proc., o vaikų, kurių tėvai turi aukštąjį išsilavinimą, dalis padidėjo tik 0,5 proc.³ Taip pat žinoma tai, kad Europos Sąjungoje ekonomikai palankių sąlygų neturinčiose apylinkėse arba regionuose gimę vaikai, kurių tėvų išsilavinimo ir užimtumo lygis yra žemas arba kurių tėvai yra migrantai, gali turėti ribotas galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir išsilavinimą (ši tendencija stiprėjo nuo 2008 m.) ir kad nepilnos šeimos, ypač vienišų motinų šeimos, susiduria su didesniu pavojumi patirti skurdą arba socialinę atskirtį (49,8 proc., palyginti su 25,2 proc.), o kai vienas iš tėvų yra bedarbis, padėtis tampa dar sudėtingesnė.

Dėl socialinės nelygybės nepalanki socialinė padėtis perduodama iš kartos į kartą, o neigiamas skurdo ir socialinės atskirties poveikis vaikams gali trukti visą gyvenimą, nes

¹ Organizacijos „Gelbėkit vaikus“ ataskaita „Vaikų skurdas ir socialinė atskirtis Europoje“, Briuselis, 2014 m., p. 5.

² 2014 m. UNICEF tyrimų biuro ataskaita „Ekonomikos nuosmukio vaikai. Ekonomikos krizės poveikis vaikų gerovei turtingose šalyse“, „Innocenti“ pažangos tyrimo ataskaita Nr. 12, UNICEF tyrimų biuras, Florencija, p. 3.

³ Organizacijos „Gelbėkit vaikus“ ataskaita „Vaikų skurdas ir socialinė atskirtis Europoje“, Briuselis, 2014 m., p. 18.

vaikai ankstyvuoju gyvenimo etapu formuoja savo pažintinius ir ekonominius bei socialinius įgūdžius, o tai reiškia, kad neigiamos politikos priemonės, kurių imamasi šiandien, turės negrįžtamą neigiamą poveikį šių asmenų gyvenimui ir visuomenei.

Veiksniai, darantys didžiausią įtaką vaikų skurdui, yra turto perskirstymo ir darbo politika¹, visų pirma darbo užmokesčio lygis ir socialinės teisės; vis dėlto keletą šalių vyriausybės, vadovaudamosi ES institucijų gairėmis, sumažino vaikams ir šeimoms skiriamą socialinę paramą. Pavyzdžiui, Portugalijoje 2010–2013 m. (šis laikotarpis sutapo su trejeto programos laikotarpiu) beveik milijonas vaikų nustojo gavę išmokas vaikams, o 2010–2012 m. 46 342 šeimos neteko teisės į pajamų rėmimą. Neatsitiktinai šalyse, kuriose vaikų skurdo lygis mažesnis (Šiaurės šalyse, Austrijoje, Slovėnijoje ir Nyderlanduose), įgyvendinama pažangesnė socialinė politika aprūpinimo būstu, bedarbio pašalpų, paramos ankstyvojoje vaikystėje ir galimybių gauti išsilavinimą požiūriais, o šalyse, kuriose į šias priemones investuojama mažiau (pavyzdžiui, Graikijoje, Italijoje, Portugalijoje, Lenkijoje ir Ispanijoje), vaikų skurdo lygis yra didesnis.²

Todėl įvairios organizacijos sutaria, kad pagrindinė padidėjusio vaikų skurdo priežastis yra vadinamosios griežtos taupymo priemonės (gerokai sumažinta socialinė parama vaikams ir šeimoms, didėjantis nedarbas, mažų garantijų darbo paplitimas ir padidėjusi mokesčių našta). UNICEF nurodo, kad dėl biudžeto lėšų mažinimo, visų pirma Viduržemio jūros regiono šalyse, padidėjo vaikų nelygybė ir pablogėjo jų gyvenimo sąlygos, todėl įgyvendinant šią politiką pažeidžiamos vaikų teisės ir tarptautiniai įsipareigojimai, prisiimti pagal Vaiko teisių konvenciją ir Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą.

Skurdas yra daugiamatis ir turi būti suprantamas ne tik kaip nesugebėjimas patenkinti pagrindinių vaiko poreikių, pavyzdžiui, maisto, drabužių ir būsto, bet ir nepakankamos galimybės gauti švietimo ir kokybiškos sveikatos priežiūros paslaugas bei negalėjimas dalyvauti sporto, kultūros ir kitoje laisvalaikio veikloje. Kita vertus, kasdieniai vaiko poreikiai tiesiogiai susiję su šeimos socialine padėtimi, todėl norint išspręsti vaikų problemas iš esmės reikia išspręsti šeimos problemas.

Manome, jog labai svarbu, kad valstybės narės didintų paramos ir socialinių teisių iniciatyvų, skirtų konkrečiai ne tik vaikams, bet ir tėvams (pavyzdžiui, bedarbio pašalpų arba stipresnių motinystės ir tėvystės teisių), kiekį, mastą, taikymo sritį ir veiksmingumą ir skatintų taikyti tokius darbo įstatymus, kuriais šeimoms būtų užtikrinamos socialinės teisės ir socialinė apsauga ir kovojama su mažų garantijų darbu, nelegaliu įdarbinimu ir darbuotojų išnaudojimu, nustatydamos arba didindamos visuotines vaikams skirtas socialines išmokas, nes tai yra prigimtinė vaiko teisė. Svarbu, kad Europos Komisija imtųsi veiksmų nuosekliai laikydamosi savo 2013 m. vasario 20 d. priimtų rekomendacijų³, susilaikytų nuo valstybėms narėms teikiamų rekomendacijų pertvarkyti savo viešąsias paslaugas ir mažinti jų aprėptį ir

¹ Organizacijos „Gelbėkit vaikus“ ataskaita „Vaikų skurdas ir socialinė atskirtis Europoje“, Briuselis, 2014 m., p. 5.

² Organizacijos „Gelbėkit vaikus“ ataskaita „Vaikų skurdas ir socialinė atskirtis Europoje“, Briuselis, 2014 m., p. 12 (remiantis 2008 m. Europos Komisijos teminiu politikos priemonių, susijusių su vaikų skurdu, tyrimu ir 2012 m. Socialinės apsaugos komiteto ataskaita „Kova su vaikų skurdu ir jo prevencija“).

³ „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“.

[http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=LT&reference=P8-TA-2014-0070 - def_1_3](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=LT&reference=P8-TA-2014-0070-def_1_3), COM(2013) 0778, 2013 m.

verčiau pasiūlytų labiau suderintą ES lėšų didinimo ir perskirstymo politiką. Siekiant šio tikslo taip pat būtina atsisakyti ekonomikos valdymo ir Biudžeto sutarties. Taip pat svarbu, kad valstybės narės ir Europos Komisija, nustatydamos regioninės ir sanglaudos politikos programas ir įgyvendindamos tokią politiką, vaikams teiktų pirmenybę: naudotųsi Europos socialinio fondo lėšomis vaikų skurdo mažinimo priemonėms remti ir nustatytų vykdymo užtikrinimo tikslus ir uždavinius, kurie turėtų būti nuolat stebimi. Taip pat rekomenduojame valstybėms narėms į nacionalinius biudžetus įtraukti aiškius ir skaidrius atidėjinius kovos su vaikų skurdu išlaidoms padengti ir vykdyti savo pareigą apsaugoti vaikus įgyvendinant ir stebint vaikų skurdo mažinimo planus, daugiausia dėmesio skiriant prigimtinėms vaikų teisėms, ir nustatant skurdo ir vaikų socialinės atskirties mažinimo tikslus.

Europos Komisija ir Europos Parlamentas turėtų pasinaudoti daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūros suteikiama galimybe padidinti Europos socialinio fondo ir Pagalbos maistu programos asignavimus labiausiai nepasiturintiems asmenims perkeliant, pavyzdžiui, užsienio ir saugumo politikai skirtas sumas kovai su skurdu ir socialine atskirtimi. Taip pat svarbu, kad Europos Komisija praktiškai įgyvendintų Europos minimalių pajamų pasiūlymą, kurį Parlamentas palaikė savo 2010 m. rezoliucijoje dėl minimalių pajamų vaidmens kovojant su skurdu ir skatinant įtraukties principais grindžiamą visuomenę Europoje (2010/2039(INI)).

Ankstyvieji metai iki privalomojo švietimo yra labai svarbūs vaikų raidai, nes šiais metais jie ugdo pagrindinius įgūdžius; galimybės gauti kokybišką išsilavinimą daro didelį poveikį savigarbai, gebėjimui dalyvauti socialiniame gyvenime ir sveikatos kokybei. Vis dėlto vidutinė ES vaikams nuo gimimo iki trejų metų teikiamų ugdymo paslaugų aprėptis yra apie 30 proc.¹, o vienuolikoje šalių (Rumunijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Čekijoje, Bulgarijoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Maltoje, Austrijoje, Kroatijoje ir Latvijoje) nesiekia 15 proc., be to, iš neturtingiausių šeimų kilę vaikai turi mažiau galimybių naudotis vaikų priežiūros paslaugomis.² Kita vertus, 2012 m. mokyklos nebaigimo lygis Europos Sąjungoje vidutiniškai buvo 13 proc., tačiau esama šalių, kuriose šis rodiklis viršijo 20 proc. (Portugalija, Ispanija ir Malta)³. Todėl rekomenduojame valstybėms narėms užtikrinti, kad visų amžiaus grupių, įskaitant ankstyvąją vaikystę, vaikai galėtų nemokamai gauti kokybišką viešąjį ugdymą ir mokymą, ir nustatyti atitinkamą mokytojų ir mokinių santykį. Taip pat rekomenduojame valstybėms narėms užtikrinti nemokamą mokymo medžiagą ir mokyklinį transportą pamokų metu.

Skurde gimusiems vaikams kyla didesnis pavojus sirgti lėtinėmis ligomis ir jiems kyla daugiau sveikatos problemų. Net tose šalyse, kuriose teisė į sveikatą įtvirtinta teisės aktuose, esama daug vaikų, kurie dėl nepakankamų viešųjų paslaugų, vaistų trūkumo ar didelių kainų neturi galimybės patekti pas šeimos gydytoją arba gydytoją odontologą. Iš žemesnių socialinių ir ekonominių sluoksnių kilusiose šeimose taip pat daug didesnis kūdikių mirtingumo lygis.

Be to, dėl šeimų patiriamų ekonominių problemų daugėjo tėvų psichikos sveikatos problemų ir šeimos ryšio nutrūkimo atvejų, o tai, be jokios abejonės, turėjo įtakos vaikų psichologinei ir

¹ 2013 m. Bendrijos statistika apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS).

² 2012 m. Socialinės apsaugos komiteto ataskaita „Kova su vaikų skurdu ir jo prevencija“.

³ 2013 m. Bendrijos statistika apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS).

socialinei gerovei.

Apmatau, kad tokiose šalyse kaip Portugalija daugiau išteklių skiriama ne visuomenės sveikatos paslaugoms užtikrinti, o valstybės skolos palūkanoms mokėti. Rekomenduojame valstybėms narėms užtikrinti universalias, viešas, nemokamas ir kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas, susijusias su prevencija ir pirmine priežiūra, galimybes gauti diagnostikos, gydymo ir reabilitacijos paslaugas, užtikrinant moterų teisę į lytinę ir reprodukcinę sveikatą (užtikrinant kūdikių sveikatos priežiūrą, motinystės priežiūrą nėštumo ir pogimdyminiu laikotarpiu, visų pirma priešlaikinio gimdymo atvejais), sudaryti sąlygas visiems vaikams kreiptis į šeimos gydytojus, gydytojus odontologus ir psichikos sveikatos specialistus ir įtraukti šiuos aspektus į nacionalines ir ES visuomenės sveikatos strategijas.

Pažymėtina, kad 11 proc. vaikų gyvena šeimose, kurios daugiau kaip 40 proc. savo disponuojamų pajamų išleidžia būsto išlaidoms apmokėti (Graikijoje šis skaičius siekia 38 proc.), o naujausiose Europos nacionalinių asociacijų, dirbančių su benamiais, federacijos ataskaitose teigiama, kad benamių įstaigose apsigyvena vis daugiau moterų, jaunimo ir šeimų su vaikais ir kad migrantų vaikų skaičius yra labai didelis. Raginame valstybes nares panaikinti galimybę areštuoti namus ir atimti naudojimosi jais teisę, taip pat pradėti suvaržymų dėl nesumokėtų mokesčių procedūras tais atvejais, kai šeimos neturi pakankamai pajamų pragyvenimui užsitikrinti.

Taip pat raginame valstybes nares teikti būtinas subsidijas siekiant užtikrinti visų vaikų teisę į kultūrą, sportą ir laisvalaikį, daugiausia dėmesio skiriant skurstantiems, atokiuose regionuose gyvenantiems, neįgaliems ir migrantų vaikams. Siekiant apsaugoti vaikus nuo prievartos, smurto ir nepriežiūros, svarbu stiprinti valstybės privalomas užtikrinti socialines teises didinant socialinės apsaugos tarnybų darbuotojų ir specialistų skaičių, kad būtų teikiama daugiau jaunimo medicininės ir psichologinės priežiūros bei socialinės rūpybos paslaugų.